

stuk **32** (2011-2012) – Nr. 2
ingediend op 8 november 2012 (2012-2013)

Rapport

van de Vlaamse Regering

over het gevoerde beleid inzake kas-, schuld- en
waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2011

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door mevrouw Griet Smaers

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Eric Van Rompuy.

Vaste leden:

de heer Ward Kennes, mevrouw Griet Smaers, de heren Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;
de heren Felix Strackx, Erik Tack, Christian Verougstraete;
de heren Dirk Van Mechelen, Sas van Rouveroi;
de heren Ludo Sannen, Bart Van Malderen;
de heren Matthias Diependaele, Kris Van Dijk;
de heer Lode Vereeck;
de heer Filip Watteuw.

Plaatsvervangers:

de heren Ludwig Caluwé, Dirk de Kort, Jan Durnez, Johan Sauwens;
de heer Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de heren Marino Keulen, Bart Tommelein;
de heren Patrick Janssens, Bart Martens;
de heren Marc Hendrickx, Jan Peumans;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Bart Caron.

Stukken in het dossier:

32 (2011-2012) – Nr. 1: Rapport kas- en schuldbeheer

INHOUD

1. Toelichting door de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport	4
2. Bespreking	4
Gebruikte afkortingen	8
Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op dinsdag 23 oktober 2012 het rapport van de Vlaamse Regering over het gevoerde beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2011 (*Parl.St.* VI.Parl. 2011-12, nr. 32/1).

De PowerPointpresentatie van minister Muylers is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit stuk op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door de heer Philippe Muylers, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport

Minister *Philippe Muylers* deelt mee dat het netto te financieren saldo 2011 positief eindigde op 189,2 miljoen euro, met als voornaamste reden het ESR-overschot en dat in weerwil van de vereffening van de Gemeentelijke Holding.

De totale schuld nam toe met slechts 34,2 miljoen euro. De verhouding met de geconsolideerde ontvangsten daalde van 27 percent in 2010 tot 25 percent in 2011. De nominale toename is de som van de stijging van de langetermijnschuld met 422,4 miljoen euro, de daling van de kortetermijnschuld met 382,8 miljoen euro en de stijging van de beleggingen van Europese gelden met 5,4 miljoen euro. De ontwikkeling van de langetermijnschuld is het resultaat van de stijging van de participatie in de begrotingsneutrale EMTN met 200 miljoen euro, de waardevermindering van de van Vismijn Oostende overgenomen leningen met 0,23 miljoen euro en de overname van leningen van de Gemeentelijke Holding voor 222,6 miljoen euro. De kortetermijnschuld bestaat uit ‘Belgian commercial paper’ en de zichtrekening van de ministeries. In het rapportjaar was 84 percent van de schuld op lange termijn of vast, tegenover 16 percent op korte termijn of vlottend.

De toekomst van de schuldafbouw is vooral afhankelijk van de terugbetaling door KBC, want er wordt in elk geval gemikt op een begroting in evenwicht. KBC heeft inmiddels met de Europese Commissie afgesproken om 4,666 miljard euro van de hoofdsom terug te betalen tegen eind 2013. Zelfs als zij uit opportuniteitsoverwegingen eerst de federale overheid betaalt, dan nog zal de Vlaamse overheid in 2013 een bedrag van 1,166 miljard euro terugkrijgen, onderstreept hij, aangevuld met een ‘penalty fee’ van 50 percent. Tegen eind 2014 moet KBC van Europa 5 miljard euro terugbetaald hebben van de hoofdsom.

Daarop toont minister Muylers een grafiek met het effect dat de uitvoering van die afspraken samen met de opbrengst van de participaties heeft op de evolutie van de schuldafbouw (zie [dossierpagina](#)).

Vervolgens gaat minister Muylers in op het waarborgbeheer. Ten opzichte van het voorgaande jaar is de hoeveelheid toegenomen met 642 miljoen euro, een kleinere stijging dan in de jaren tussen 2008 en 2010, toen zij telkens hoger was dan een miljard euro. Belangrijkste componenten zijn enerzijds de sociale huisvesting (504 miljoen euro), ten gevolge van het Grond- en Pandendecreet en de beslissing uit 2007 over de financiering van erkende kredietmaatschappijen, en anderzijds het VIPA (192 miljoen euro).

De minister wijst erop dat alleen de economische waarborgen (ARKimedes, Gigarant) een – weliswaar beheersbaar – risico inhouden. Ze zijn goed voor 1,150 miljard euro op een totaal van 10,840 miljard euro. De andere zitten ofwel rechtstreeks bij de gemeenten, ofwel staan er activa tegenover. Hij concludeert dat het totale risiconiveau laag tot zeer laag is.

2. Bespreking

De heer *Lode Vereeck* bedankt de minister voor de tijdige indiening van het rapport dit jaar. Wat de budgettaire consequenties van de vereffening van de Gemeentelijke Holding

betreft, peilt hij naar nieuwe elementen en naar de verdere verwachtingen van de minister. Hij erkent dat de impact van de participaties op het schuldbeheer kleiner is dan voorzien, maar waarschuwt meteen dat dit voor een deel een verschuiving is naar het volgende jaar. Participaties met schuld financieren blijft hoe dan ook een risicovolle praktijk, want meer dan eens moeten ze volledig worden afgeschreven.

De minister antwoordde op een schriftelijke vraag (*VL Parl. Schr.Vr. 2011-12, nr. 681*) dat verwacht wordt dat de gewaarborgde schuld stijgt tot 13,4 miljard euro in 2014. De spreker erkent dat het instrument waardevol kan zijn en dat het risico niet altijd even groot is, maar het wordt wel onderschat, waarbij hij verwijst naar de Gemeentelijke Holding en Alfacam. Kan de minister meer details geven over het oordeel van Fitch hierover? Verder informeert hij of de inzet van Gigarant voor het bankenplan al dan niet zal leiden tot een toename van de Vlaamse gewaarborgde schuld. Is de ontkenning van minister-president Peeters, die stelt dat Gigarant nog voldoende onbenutte middelen heeft, correct? Tot slot hecht hij meer waarde aan het oordeel van de SERV over het ongezonde karakter van een begroting met vele eenmalige maatregelen en waarin de staatshervorming niet wordt voorbereid, dan aan het optimisme over de rating door een Amerikaans bureau als Fitch.

De heer *Sas van Rouveroi*j zou het interessant vinden mocht het rapport voortaan de algemene economische context niet alleen beschrijven maar ook zijn impact op de evolutie van overheidssaldo en -schuld becijferen, al erkent hij meteen dat dit bijzonder moeilijk is. Vervolgens vraagt hij uitleg bij de liquiditeiten die in de tweede jaarhelft werden belegd op korte termijn, ondanks het negatieve financiële saldo in zowel juli als in augustus en november. Vraag is ook hoe risicoloos het was om niet minder dan zeven keer te investeren in commercial paper van de Gemeentelijke Holding. In het licht van de latere overname van leningen mag het gebruik van het woord rendement voor deze beleggingen bizar genoemd worden, ook al is het technisch juist.

Wat het kasbeheer betreft, roept de heer van Rouveroi de vraag op of de instabiliteit van de financiële sector het wel zo verstandig maakt om de contracten voor beide ‘cash pools’ aan dezelfde instelling (ING) toe te wijzen. Hij suggereert verder om de schuldgraad voortaan niet alleen te berekenen in verhouding tot de directe ontvangsten maar ook tot de evolutie over de jaren heen van het Vlaamse bbp. De eerste ratio geeft immers een vertekend beeld als dat product sterk wijzigt.

Inzake KBC vraagt de spreker of hij correct berekende dat de terugbetaling met de cijfers in het rapport (150 miljoen euro per jaar vanaf 2014 plus fee) niet voor 2028 voltooid kon zijn, maar dat dit met het aangepaste tempo dat de minister vandaag presenteerde (334 miljoen euro plus fee), wel kan. Maar ook in dat laatste geval zullen de terugbetalingen door KBC niet volstaan om Vlaanderen schuldenvrij te maken tegen de horizon van 2020 die ViA vooropstelt. Wat zijn de prognoses op dit vlak?

Tot slot erkent hij dat waarborgen beter zijn dan leningen maar hij waarschuwt tegelijk dat men niet blind mag zijn voor het risico van uitwinning. Zelfs als het plafond voor Gigarant niet wordt verhoogd, blijft die bedenking geldig. Bedachtzaamheid is aangewezen.

De heer *Dirk Van Mechelen* vraagt of er ondertussen duidelijkheid is over de ESR-neutraliteit van de pps-operatie voor schoolgebouwen.

De heer *Eric Van Rompuy* wil weten of het klopt dat zelfs met de nieuwe terugbetalingscijfers voor KBC een schuld overblijft van 4,4 miljard euro in 2015 en dat de operatie dus veel langer zal duren dan voorzien. Het eerder berekende overschot van 0,2 percent gedurende enkele jaren zal dan niet volstaan. Dat verandert sterk het begrotingsperspectief en daar komen dan nog de nieuwe bevoegdheden bij, die niet met 100 percent van de mid-

delen overgeheveld zullen worden. De spreker onderstreept tot slot dat de pps-operatie, waarover ook deze keer apart gerapporteerd wordt, in elk geval moet worden opgenomen in het totaalbeeld, zeker in de toekomst, wanneer haar aandeel belangrijker gaat worden.

De heer *Eric Tack* stelt vast dat de schuld minder sterk afneemt dan de KBC-terugbetaling en concludeert dat er netto nog schulden bijkomen en dat de nulschuld in 2020 niet langer haalbaar is.

Minister *Philippe Muyters* attendeert op de voorziene participaties, die kasmatig naar volgende jaren kunnen verschuiven. Hij herinnert eraan dat de nulschuld dateert uit de tijd voor de crisis. De discussie is nu of dit de hoogste prioriteit moet blijven dan wel de groei.

De heer *Dirk Van Mechelen* vindt dat de fee van 50 percent de keuze voor nulschuld evident maakt. Schulden zijn schulden, ook als ze worden aangegaan voor participaties.

Minister *Philippe Muyters* repliceert dat het regeerakkoord duidelijk gekozen heeft om te investeren in de economie. Dat de participaties met het oog op ESR-neutraliteit gewaardeerd worden, stelt de toekomstige regering in 2020 bovendien in staat om hen bij verkoop in mindering te brengen van de schuld.

De minister legt verder uit dat hij zich voor zijn presentatie in de commissie inderdaad baseerde op de laatste informatie en daarin is de uitklaring door Europa van de terugbetaling door KBC verwerkt. In het rapport was de Vlaamse Regering er voorzichtig van uitgegaan dat de terugbetalingsdoelen inclusief penalty fee waren, terwijl nu blijkt dat alleen de hoofdsom meetelt. Hij wijst er nog op dat de bank belang heeft bij een nog snellere terugbetaling, maar in de voorgelegde presentatie wordt de berekening beperkt tot het minimum dat met Europa is afgesproken. De terugbetaling van de hoofdsom blijft integraal naar schuldafbouw gaan, verzekert hij.

Inzake pps verwijst de minister naar de zesmaandelijks rapportering door de minister-president. Dat Europa nog niet antwoordde op de vraag met betrekking tot de schoolgebouwen, ligt niet aan de Vlaamse Regering.

De heer *Dirk Van Mechelen* heeft geen probleem met de rapportage door de minister-president maar blijft erbij dat de operatie impact heeft op het kas-, schuld- en waarborgbeheer als zij niet als ESR-neutraal erkend wordt.

Minister *Philippe Muyters* verzekert dat de Vlaamse Regering de operatie alleen voortzet als Europa een positief antwoord geeft. Hij erkent dat de schuldratio niet zaligmakend is, daarom begon hij ook met de absolute cijfers. Hij wijst er wel op dat de ontvangsten zelf ook al verbonden zijn met de groei, omdat de dotaties gekoppeld zijn aan de inflatie.

De Vlaamse Regering heeft niet moeten lenen voor haar beleggingen. In tabel 3.1 van het rapport zijn duidelijk maanden met een positief saldo te zien. Wat de Gemeentelijke Holding betreft, is de minister van mening dat geen commercial paper kopen een hoger risico had meegebracht dan dit wel te doen, meer bepaald in de vorm van het faillissement van Dexia. ING werd aangewezen als bankier omdat het van alle kandidaten de beste garanties bood.

Verder verzekert hij dat de participaties van Gigarant en hun uitwinning altijd kritisch bekeken worden en bevestigt hij dat het plafond niet gewijzigd wordt. Bij elke investering wordt het economische plan trouwens ook door de banken bekeken, niet alleen door de regering. In dit verband herhaalt hij tot slot dat de economische waarborgen een relatief beperkt deel van het waarborgbeheer vormen, waarin tegenover de meeste risico's activa staan. Er werden trouwens ook al heel wat succesverhalen genoteerd. De ratingbureaus,

die elk risico in hun oordeel betrekken, beschouwen het Vlaamse waarborgbeheer blijkbaar niet als gevaarlijk, merkt hij nog op. De minister bestrijdt dat participaties verloren zijn want ze zijn ESR-8-neutraal, wat impliceert dat ze voldoende rendement hebben en dus een waarde.

Wat de Gemeentelijke Holding betreft, is het bedrag van 265 miljoen euro inderdaad de som van de overgenomen leningen en het verlies op het commercial paper. De verdere impact van de vereffening kan alleen maar positief zijn, al worden voorzichtigheidshalve geen verwachtingen op dat vlak ingeschreven.

De heer *Lode Vereeck* stelt niet gezegd te hebben dat alle participaties verloren zijn, wat echter niet wegneemt dat dit voor een aantal wel het geval is, zoals minister Lieten onlangs weer bevestigde. In Wallonië is men zo verstandig om participaties te financieren met eenmalige inkomsten. Zijn vraag over de stijging van de Vlaamse gewaarborgde schuld door het inzetten van Gigarant in het bankenplan, werd niet beantwoord. Hij ontkent niet dat er succesverhalen zijn en zelfs opbrengsten, maar waarom zitten die niet in een apart fonds voor uitwinningen in de plaats van de premies in de algemene middelen onder te brengen?

De heer *Sas van Rouveroy* blijft erbij dat de investering in het commercial paper van de Gemeentelijke Holding toen al onverstandig was. Maar zelfs wie daar anders over denkt, had in het rapport melding moeten maken van de redenering die erachter zat, namelijk een afweging van risico's, in de plaats van haar risicoloos te noemen.

Minister *Philippe Muyters* heeft nog geen gedetailleerd bankenplan gezien. Waar het hier om gaat is dat de mogelijkheden die Gigarant biedt binnen het bestaande decreet, beter worden ingezet, terwijl de middelen thans niet volledig worden opgenomen. Aan het plafond verandert echter niets.

De heer *Lode Vereeck* concludeert dat de gewaarborgde schuld wel degelijk zal stijgen, want de prognoses in het rapport gaan uit van een daling van de waarborgen van Gigarant.

Minister *Philippe Muyters* legt uit dat men het rapport niet mag beoordelen aan de hand van beslissingen die pas achteraf zijn genomen, in dit geval over het bankenplan en de inzet van Gigarant.

De heer *Lode Vereeck* blijft bij zijn redenering. Minister *Philippe Muyters* vindt het nogal evident dat na de publicatie van een rapport elementen en situaties kunnen veranderen. Van Wallonië heeft Vlaanderen met zijn begroting in evenwicht geen lessen te leren, maar de minister is altijd bereid om te bekijken wat nog beter kan. Wat de opname in de algemene middelen betreft, verwijst hij naar het uitgangspunt van de Vlaamse Regering om zo weinig mogelijk middelen te kleuren.

Eric VAN ROMPUY,
voorzitter

Griet SMAERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ARK	activering van risicokapitaal
bbp	bruto binnenlands product
EMTN	euro medium term note
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
ESR-8	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen – code 8-verrichtingen
pps	publiek-private samenwerking
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
ViA	Vlaanderen in Actie
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden